

ErsteEUdesk

broj 44. / srpanj - kolovoz 2010.

Aktualnosti

Pregovori o godišnjem proračunu EU za 2011.
Island počeo pregovore za članstvo u EU

Pretpristupni fondovi

Priprema za natječaj prekogranične
suradnje Hrvatska-Crna Gora
Objavljen 3. IPARD natječaj

Ostali programi

Eurostars – program za inovativne
male i srednje poduzetnike

Primjer projekta

Razvoj istraživačkog
potencijala u robotici

Politike EU

Zajednička ribarska politika
Integrirana pomorska politika

Predstavljanje zemalja

Izrael i Palestinska samouprava

Dragi prijatelji,

Ljeto je donijelo uobičajeno zatišje na svim područjima pa tako i kod EU fondova dostupnih Hrvatskoj. Za iznimku se pobrinula Agencija plaćanja u poljoprivredi objavom 3. IPARD natječajaja s čak 3 mjeseca na raspolaganju za prijavu projekata. Programi prekogranične suradnje se organizacijom info dana pripremaju za novu seriju natječajaja koji bi trebali biti objavljeni nakon ljeta. U sklopu Eurostars programa za male i srednje poduzetnike je do 30. rujna aktualan natječaj za projekte na području istraživanja i razvoja. Hrvatska je krajem srpnja zatvorila dodatna dva pregovaračka poglavlja, čime je preostala još trećina poglavlja koje treba zatvoriti za okončanje tehničkog dijela pregovora o pristupanju. U međuvremenu je

Belgija preuzela predsjedanje Europskom unijom, a Island se priključio zemljama koje putuju prema članstvu u EU. Institucije EU pregovaraju o proračunu za 2011. godinu, a objavljen je i izvještaj o zaštiti financijskih interesa EU-a i borbi protiv prijevara, koji govori o uočenom porastu nepravilnosti i prijevara u 2009. godini. U ovom izdanju u osnovnim crtama predstavljamo politiku EU na području ribarstva i pomorsku politiku, a kroz Izrael i Područja palestinske samouprave nastavljamo putovanje zemljama koje sudjeluju u susjedskom programu EU.

Svoje upite i komentare slobodno nam pošaljite na eudesk@erstebank.com.

FOTO: ©EUROPEAN COMMUNITIES, 2010, OBALNA STRAŽA U OPHODNJI

AKTUALNOSTI

Island počeo pregovore za članstvo u Europskoj uniji

Island je 27. srpnja u Bruxellesu na međuvladinoj konferenciji na ministarskoj razini započeo pristupne pregovore s Europskom unijom. Island je već članica Europskog ekonomskog prostora i Schengenskog prostora, pa samim tim ispunjava oko dvije trećine europskog zakonodavstva. Očekuje se da bi put te zemlje prema članstvu trebao biti puno lakši nego dosadašnjim zemljama kandidatima. Ovom prilikom nitko nije htio nagađati o vremenskom okviru u kojem će Island postati članicom. Pregovori po pojedinim pregovaračkim poglavljima, početak će nakon što se obavi analitička usporedba zakonodavstva kandidatske zemlje i europske pravne stečevine. Ovaj proces će započeti u studenom 2010. godine, a dovršetak se očekuje do ljeta sljedeće godine.

Proračun EU za 2011. godinu

Procedura donošenja godišnjih proračuna EU je, s obzirom na svoju složenost i broj uključenih institucija, prilično dugotrajna i počinje u prvoj polovici godine koja prethodi proračunskoj. Tako je sada u visokoj fazi pripreme proračun za 2011. godinu. Zemlje članice su dale svoje mišljenje na nacrt proračuna koji je predložila Europska komisija, pa je [Vijeće je usvojilo zajedničko stajalište](#). S obzirom na mjere štednje i u samim zemljama članicama, za očekivati je bilo da niti proračun EU neće biti prihvaćen u cjelokupnom predloženom opsegu. Vijeće je predložilo smanjenje, međutim, čak 7 zemalja članica glasalo je protiv ovog stajališta, jer se zalagalo za još veće rezove predviđenih stavki.

Prilikom bilo kakve rasprave o proračunu EU bitno je znati osnovni princip njegovog financiranja. Radi se o godišnjem proračunu, koji se troši na višegodišnjoj razini – što odgovara provedbi na projektnim principima. To znači da sredstva odobrena za trošenje po određenoj stavki/pravnoj osnovi u jednoj proračunskoj godini (commitment appropriations – izdvojena sredstva), mogu biti potrošena u sljedećih nekoliko godina (payment appropriations – sredstva za plaćanja). Zbog toga se svaki godišnji proračun sastoji od dva seta vrijednosti. Izdvojena sredstva predstavljaju odobrenje za dotičnu i moguće nekoliko sljedećih godina, a uzimaju se u obzir prilikom alociranja novaca za pojedine natječajne. Sredstva za plaćanja odnose se na konkretne isplate temeljem ugovora, pa obuhvaćaju sada i ranije izdvojena sredstva, koja će se u dotičnoj proračunskoj godini isplatiti.

U slučaju proračuna za 2011. godinu, štednja se očituje u vrlo ograničenom rastu izdvojenih sredstava od 0,22%, što znači da bi proračun ostao gotovo na ovogodišnjoj razini i iznosio 141,77 milijardi eura. Sredstva za plaćanja u iznosu od 126,52 milijarde eura, bi u odnosu na 2010. godinu rasla nešto više, za 2,91%, budući da se radi o sredstvima za plaćanje već nastalih obveza. Intervencije zemalja članica vezano za smanjenje proračunskih stavki znatno su veće na strani sredstava za plaćanje (smanjenje od 3,6 milijardi eura), nego na strani izdvojenih sredstava (smanjenje od

0,79 milijarde eura), što znači da se najveća pozornost poklanja racionalizaciji troškova na osnovu analize provedbe i najava unutar proračuna za 2010. godinu. Najveći rez odnosi se na strukturne fondove, iza čega odmah slijede isplate u sklopu poglavlja konkurentnosti (uključujući sektore prometa i istraživanja) i zajedničke poljoprivredne politike. Poseban naglasak je na kontroli troškova administracije, pri čemu se inzistira na odbijanju zatraženog povećanja plaća za 2009. godinu, za koje se očekuje odluka Suda pravde, i na nezapošljavanju novih djelatnika. Međutim, posebno je naglašeno da se zabrana zapošljavanja novih djelatnika ne odnosi na djelatnike iz Hrvatske koji će se zapošljavati na temelju pretpostavke da će zemlja u Europsku uniju pristupiti 2012. godine.

Prije konačnog usvajanja o prijedlogu proračuna još raspravlja i Europski parlament.

U prošloj godini povećan broj prijevara u korištenju fondova EU

Europska komisija je 14. srpnja objavila godišnje izvješće o zaštiti financijskih interesa EU-a i borbi protiv prijevara. Izvješće pokazuje da je broj slučajeva nepravilnosti i prijevara u korištenju sredstava iz zajedničkih europskih fondova znatno porastao. Radi se o područjima poljoprivrednih poticaja, kohezijske politike i pretprijetne pomoći zemljama članicama.

Kod korištenja pretprijetnih fondova, broj prijavljenih slučajeva iz 14 zemalja koje primaju pretprijetnu pomoć (12 država članica i dvije države kandidatkinje) porastao je za 35 % do ukupnog iznosa od 117 milijuna eura. Broj prijavljenih nepravilnosti u području poljoprivrednih subvencija porastao je za 43% do iznosa od 125 milijuna eura. Broj nepravilnosti i sumnji na prijevaru u području regionalne pomoći je porastao s 57 milijuna na 109 milijuna eura.

[U OLAF-ovom izvješću](#) se Hrvatska spominje samo u kontekstu jednog slučaja - pokušaja reizvoza šećera iz Rusije u Hrvatsku, temeljem čega su tvrtki iz Kaliningrada neopravdano isplaćeni izvozni poticaji u iznosu 1,2 milijuna eura.

Belgija preuzela predsjedanje EU

Belgija je 1. srpnja od Španjolske preuzela šestomjesečno predsjedanje Europskom unijom. Predsjedanje je preuzela vlada u ostavci, koja će voditi poslove do formiranja nove, koja se očekuje u listopadu. Glavni naglasak predsjedanja bit će na tome da osigura da institucije i odredbe Lisabonskog ugovora, koji je stupio na snagu 1. prosinca 2009. godine, profunkcioniraju u potpunosti. Drugi prioritet je uspostava europske diplomatske službe, koja bi trebala zaživjeti do kraja ove godine. Lisabonskim ugovorom je uloga zemlje predsjedateljice postala manje vidljiva. Predsjednik Europskog vijeća, bivši belgijski premijer Herman Van Rompuy, preuzeo je ulogu koju je ranije imao premijer zemlje predsjedateljice, a visoka predstavica za vanjsku politiku Catherine Asthon predsjedala sastancima ministara vanjskih poslova, što je ranije radio šef diplomacije zemlje koja obnaša rotirajuće predsjedništvo.

PRETPRISTUPNI FONDOVI

IPA 2 - Priprema za predstojeći natječaj prekogranične suradnje Hrvatska - Crna Gora

Zajedničko tehničko tajništvo IPA Prekograničnog programa Hrvatska - Crna Gora organizirat će informativne dane sa ciljem što boljeg upoznavanja potencijalnih prijavitelja s programom. Info dani će se održati od 31.8.2010. do 2.9.2010. u Metkoviću, Korčuli i Dubrovniku. Sljedeći natječaj se očekuje do kraja ove godine. Više informacija je dostupno [na internetskim stranicama Programa](#).

IPA 5 - Objavljen 3. IPARD natječaj

Početak srpnja je objavljen treći natječaj za mjeru 101 - ulaganja u poljoprivredna gospodarstva i mjeru 103 - ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda programa IPARD.

Sektori prihvatljivi za ulaganja unutar Mjere 101 su mljekarstvo, govedarstvo, svinjogojstvo, peradarstvo, jaja, voće i povrće, žitarice i uljarice. Maksimalna ukupna vrijednost prihvatljivog ulaganja po korisniku ograničena je na 900.000 eura u svim IPARD natječajima, osim sektora jaja, gdje gornja granica može iznositi do 2.000.000 eura.

Sektori prihvatljivi za ulaganja unutar Mjere 103 su mlijeko i mljekarstvo, meso, ribarstvo, vinarstvo i maslinovo ulje. Maksimalna ukupna vrijednost prihvatljivih ulaganja po korisniku u svim IPARD natječajima je ograničena na 3.000.000 eura, a u sektoru maslinovog ulja na 500.000 eura.

Uvjeti za prijavu kao i područja ulaganja jednaki su onima iz prva dva natječaja. Rok za podnošenje prijave je **30. rujna 2010. godine**. Više informacija zajedno s prijavnim obrascima dostupno je [na internetskim stranicama Agencije za plaćanja u poljoprivredi](#).

Ovim se natječajem za financiranje IPARD projekata ponovo aktivira [Plavo zeleni kredit Erste banke](#) te [HBOR-ova kreditna linija za IPARD](#) koju Erste banka također nudi svojim klijentima.

IZDVOJENI NATJEČAJI

Poslovna infrastruktura

U okviru programa IPA 2007 krajem srpnja je objavljen drugi natječaj Sheme dodjele bespovratnih sredstava za poslovnu infrastrukturu. Natječaj je objavljen kao dio mjere „Razvoj poslovne infrastrukture“, prioriteta „Unapređenje razvojnih potencijala slabije razvijenih područja“ u sklopu Operativnog programa za regionalnu konkurentnost (komponenta III C programa IPA).

U sklopu ovog natječaja projekte mogu prijaviti općine, gradovi, županije ili regionalne/lokalne javne ustanove, javna poduzeća, udruge, poduzeća u vlasništvu jedinica lokalne ili regionalne samouprave te regionalne/lokalne turističke zajednice iz 10 slabije razvijenih županija: Virovitičko-podravske, Vukovarsko-srijemske, Brodsko-posavske, Sisačko-moslavačke, Šibensko-kninske, Osječko-baranjske, Ličko-senjske, Požeško-slavonske, Karlovačke i Zadarske županije.

Odabrani projekti će dobiti između 325.000 i 1.000.000 eura bespovratnih sredstava, ali podnositelji zahtjeva moraju osigurati bar 25% vlastitih sredstava ukupne vrijednosti projekta.

Natječaj je otvoren **do 29. listopada 2010.**, a dokumentacija se može preuzeti [na internetskim stranicama Središnje agencije za financiranje i ugovaranje](#).

Informativna radionica za potencijalne prijavitelje projekata

održat će se **13. rujna** u 11 sati u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva u Ulici Grada Vukovara 78 u Zagrebu. Na radionicama će potencijalni podnositelji dobiti informacije o natječaju i natječajnoj proceduri.

Sudjelovanje je potrebno prijaviti najkasnije **do 9. rujna** kontakt osobi u Ministarstvu gospodarstva - Davorka Hajduković (e-mail: davorka.hajdukovic@mrrsv.gov.hr, tel. 01 63 91 977).

Pružanje socijalnih usluga

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje raspisala je u lipnju [natječaj za dodjelu bespovratne pomoći](#) za projekte koji doprinose jačanju uloge organizacija civilnog društva kao važnih sudionika na lokalnoj razini u području pružanja socijalnih usluga. Natječajem u sklopu programa IPA 2009 financirat će se provedba programa pružanja inovativnih socijalnih usluga u područjima od posebne državne skrbi u Republici Hrvatskoj. Ukupna sredstva na raspolaganju iznose oko milijuna eura, od čega je oko 90% IPA sredstava, a ostatak osigurava Vlada RH. Pojedinačni iznos bespovratnih sredstava za projekt može biti između 50.000 i 250.000 eura, a mora pokrivati između 50 i 90% ukupnih prihvatljivih troškova projekta.

Natječaj je otvoren **do 21. rujna 2010.** a opis prihvatljivih projekata i aktivnosti zajedno s detaljnim uputama dostupni su u vodiču za prijavitelje [na internetskim stranicama Središnje agencije za financiranje i ugovaranje](#).

IPA NATJEČAJI NA STRANICAMA SAFU

Informacije o otvorenim, zatvorenim i budućim natječajima programa IPA dostupne su na internetskoj stranici [Središnje agencije za financiranje i ugovaranje \(SAFU\)](#), nadležne za objavu natječaja, ugovaranje, plaćanje i provedbu projekata iz fondova EU. Na istoj se stranici možete prijaviti za redovito primanje obavijesti o novim natječajima. **Trenutno je ukupno u najavi 38, a otvoreno 14 natječaja.**

OSTALI PROGRAMI

Krajem rujna sljedeći rok za inovativne male i srednje poduzetnike u programu Eurostars

Eurostars je prvi europski program za istraživanje i razvoj specifično namijenjen malim i srednjim poduzetnicima. Provođa ga [EUREKA](#), a plod je zajedničke inicijative Eureka i [7. okvirnog programa za istraživanje i razvoj](#). Na natječaj se mogu prijaviti projekti usmjereni na istraživanje i razvoj novog proizvoda, procesa ili usluge. Projekt trebaju zastupati najmanje dvije tvrtke iz dviju zemalja koje imaju pravo sudjelovati u programu (EU 28, Hrvatska, Švicarska i Turska), a nositelj projekta mora biti istraživačka tvrtka. Svoj projekt mogu prijaviti mali ili srednji poduzetnici koji ulažu najmanje 10% godišnjeg prihoda u aktivnosti istraživanja i razvoja. Najmanje 50% aktivnosti u projektu moraju odraditi upravo mala i srednja poduzeća. Eurostars projekt treba biti tržišno usmjeren i u trajanju od najviše tri godine nakon čega bi proizvodi koji su rezultat istraživanja trebali biti spremni za tržište.

Sljedeći rok za prijavu je 30. rujna 2010. godine, a nakon toga 24. travnja 2011. godine.

Više informacija dostupno je [na internetskim stranicama Programa](#), a kontakt točka u Hrvatskoj je Antonija Mršić (antonija.mrsic@bicro.hr) u Poslovno inovacijskom centru Hrvatske ([BICRO-u](#)).

PRIMJERI PROJEKATA

Razvoj istraživačkog potencijala u podvodnoj robotici

Laboratorij za podvodne sustave i tehnologije (LaPOST) zagrebačkog Fakulteta elektrotehnike i računarstva je 2008. godine uspješno prijavio projekt na natječaju Sedmog okvirnog programa - Kapaciteti (natječaj FP7 - REGPOT - 2008 - 1).

Projekt, poznat pod engleskim akronimom CURE, spada u tzv. koordinacijske i podržavajuće aktivnosti, traje od 1.4.2009. do 1.4.2012. godine, a dobio je sufinanciranje u iznosu od 950 000 eura. Voditelj projekta je profesor Zoran Vukić. Projekt je specifičan po tome što ga provodi samo jedan partner, što inače nije uobičajeno u programu FP7.

Cilj projekta je jačanje hrvatskog znanstveno-istraživačkog potencijala u području podvodne robotike, odnosno konkretnije - priprema uvjeta za uključivanje LaPOST-a u projekte programa FP7.

Značaj projekta će se u budućnosti ogledati u nizu područja. Podvodna robotika nalazi primjenu u zaštiti podvodnih građevina, arheoloških nalazišta, cjevovoda, plinovoda i brana. Podvodna robotika je značajna i za praćenje ekoloških i bioloških promjena koje se odvijaju u priobalju i podmorju, istraživanje i valorizaciju raznolikih morskih staništa hrvatske strane Jadrana, te zaštitu luka i plovnih putova, pomorsku sigurnost i neutralizaciju neeksplozivnih sredstava na dnu mora.

Stoga su kao suradnici na projektu uključeni stručnjaci na različitim područjima iz istraživačkih ustanova iz Hrvatske, Italije, Portugala i Irske. Projekt je uspio privući i povratnika/ stručnjaka koji se specijalizirao u SAD-u i koji se vratio raditi u Hrvatsku, što je bio jedan od uvjeta natječaja. Naime jedan od ciljeva REGPOT projekata je doprinos borbi protiv tzv. odljeva mozgova.

U nabavu opreme (bespilotnih ronilica i njihove senzoričke) uloženo je 31% sredstava, troškovi zapošljavanja čine 36% dobivenih sredstava, a ostatak čine troškovi transfera tehnologije, diseminacija i upravljanje projektom. U sklopu projekta će biti organizirane tri radionice i tri jednodnevna treninga.

Više detalja je dostupno [na internetskim stranicama projekta](#).

POLITIKE EU

Zajednička ribarska politika i integrirana pomorska politika

Cilj ovih dviju politika je promoviranje održivog razvoja pomorskih aktivnosti kao i održivo korištenje ribljih resursa unutar i van voda Zajednice.

Provedba ovih dviju politika u nadležnosti je [Opće uprave za pomorske poslove i ribarstvo Europske komisije](#), skraćeno obično DG MARE. Povjerenica za pomorske poslove i ribarstvo je Grkinja [Maria Damanaki](#).

Zajednička ribarska politika je prošla dug put od svog nastanka 1982. godine, odnosno od prvih instrumenata ribarske politike iz ranih 70-tih godina prošlog stoljeća.

Započelo je kao set alata za očuvanje tradicionalnih ribarskih tehnika i ublažavanja tenzija na području izlova ribe između pojedinih nacija, a razvilo se u složeni zakonodavni i znanstveni okvir, kojim se žele zaštititi obnovljivi, ali ograničeni prirodni resursi.

Glavni ciljevi zajedničke ribarske politike su:

- osigurati učinkovitu konzervaciju i upravljanje ribljim resursima Zajednice i međunarodnih voda, uključujući uvjete za njihovo održivo korištenje,
- osigurati uspješno funkcioniranje zajedničke organizacije tržišta ribarskih i akvakulturnih proizvoda kroz tržišne mjere dizajnirane da podrže održivo i konkurentno ribarstvo,
- promovirati i jačati međunarodnu suradnju i osigurati održivo i odgovorno ribarenje van voda Zajednice na jednak način kao i u unutarnjim vodama,
- postići održivu ravnotežu između dostupnih ribljih resursa i njihovog korištenja, ojačati konkurentnost struktura i poduzeća u sektoru, poboljšati opskrbu tržišta i doprinijeti revitalizaciji područja ovisnih o ribarstvu i akvakulturi,
- osigurati usklađenost sa zakonodavnim okvirom Zajedničke ribarske politike diljem Europske unije kroz efektivnu i efikasnu politiku kontrole,
- promovirati bolje upravljanje Zajedničkom ribarskom politikom.

Pomorska politika EU teži na integrirani način odgovoriti na sve izazove s kojima se europska mora danas suočavaju, na primjer: zagađenje i zaštita okoliša, razvoj obale i otvaranje novih radnih mjesta, kontrola i nadzor granica. Za cilj ima ostvariti gospodarski potencijal oceana i mora, u skladu s načelima zaštite morskog okoliša i potrebama obalnih zajednica. Uključuje:

- koordinacijske aktivnosti kojima će se osigurati sinergija između različitih sektorskih politika s morskom dimenzijom i izbjegavanje nekonzistentnosti u sklopu kreiranja politika EU.
- razvoj multidisciplinarnih političkih instrumenata kojima se podupiru područja sektorskih politika na efektivan i troškovno efikasan način.
- poticanje razvoja i provedbe integrirane pomorske politike, zajedno s dionicima na regionalnom i europskom nivou.

FOTO: ©EUROPEAN COMMUNITIES, 2010

PREDSTAVLJAMO DRŽAVE

Izrael i područja Palestinske samouprave (Pojas Gaze i Zapadna Obala)

Područje na kojem obitavaju izraelski i palestinski narod još je od križarskih ratova bilo obilježeno sukobima s religijskim predznakom kombiniranim s gospodarskim interesima. Nakon stoljeća turske vladavine, takvo se stanje obnovilo i u 20. stoljeću, pa je tako već desetljećima ovo područje jedno od politički najnestabilnijih na svijetu. Iako je palestinska autonomija priznata od dosta država (neke su i članice EU), Palestina ipak ne postoji kao suverena država. Najjednostavnije objašnjenje neslaganja dviju strana svodi se na teritorijalno razgraničenje. Stav palestinske strane je da područja Zapadne obale i pojasa Gaze, koja je Izrael okupirao 1967. godine u cijelosti čine teritorij države Palestine, a stav Izraela je da granice tek treba utvrditi. I jedna i druga strana imaju svoje ekstremne frakcije koje nisu spremne za bilo kakav kompromis, pa otežavaju mirovne pregovore. Dodatna otegotna okolnost je stalna više ili manje vidljiva upletenost trećih strana koje u tom sukobu pronalaze svoj interes.

IZRAEL

Britanske snage su se 1948. godine nakon 28 godina upravljanja područjem Palestine povukle s tog područja, a Ujedinjeni narodi su podijelili područje na arapski i židovski dio. Arapi nisu prihvatili tu podjelu.

Tokom niza sukoba Izraelci su porazili Arape, ali tenzije između dviju strana traju do danas.

Osim s Palestincima, Izrael je imao dosta sukoba i s drugim arapskim susjedima. Sukladno Izraelsko - egipatskom mirovnom sporazumu iz 1979. godine, Izrael se 1982. godine povukao sa Sinajskog poluotoka. Izraelski i palestinski predstavnici su u rujnu 1993. godine potpisali Sporazum iz Osla, (službeni naziv Deklaracija o principima), kojim se uređuje privremeno razdoblje Palestinske samouprave. Izrael je razmirice s Jordanom riješio u listopadu 1994. godine mirovnim sporazumom, a u svibnju 2000. godine se jednostrano povukao iz područja južnog Libanona nakon 18 godina okupacije.

Od 2003. do 2005. godine su zbog obnovljenog uzajamnog nasilja između Izraela i Palestine propali pokušaji rješavanja konflikta od strane EU, SAD-a, UN-a i Rusije. U ljeto 2005. godine Izrael je povukao vojsku i evakuirao stanovništvo iz pojasa Gaze, ali je zadržao kontrolu ulaska u njega. Izbor Hamas-a na čelo Palestinskog zakonodavnog vijeća zamrznuo je odnose između Izraela i palestinskih vlasti. U ožujku 2006. je za izraelskog premijera izabran Ehud Olmert koji je vodio kratkotrajni sukob s Hezbolahom u Libanonu tokom ljeta 2006. godine te 23-dnevni sukob s Hamasom u Pojasu Gaze krajem 2008. godine i početkom 2009. godine. Od ožujka 2009. godine na čelu vladajuće koalicije je premijer Binyamin Netanyahu.

Mirovni pregovori su trenutno u prekidu. U lipnju je izraelska vlada objavila ublažavanje režima blokade Pojasa Gaze, u kojem će propuštati svu robu civilne namjene (humanitarnu pomoć, hranu i građevinski materijal) ukoliko je preuzimaju

UN-ove agencije i projekti. Arapska je liga krajem srpnja odobrila Palestini nastavak pregovora s Izraelom.

Gospodarstvo

Izrael je tehnološki napredno tržišno gospodarstvo. Ovisi o uvozu nafte, žitarica, sirovina i vojne opreme. Usprkos ograničenim prirodnim resursima, Izrael tokom proteklih 20 godina intenzivno razvija poljoprivredu i industrijske sektore. U izraelskom izvozu prednjače rezani dijamanti, oprema visoke tehnologije i poljoprivredni proizvodi (voće i povrće). Izrael redovno ostvaruje visok trgovinski deficit, koji pokrivaju visoki iznosi transfera iz inozemstva kao i stani krediti. Oko polovice vladinog vanjskog duga odnosi se na prema SAD-u, glavnom izvoru gospodarske i vojne pomoći. Izraelski BDP se 2001. i 2002. godine umanjio zbog palestinskog konflikta te problema u sektoru visokih tehnologija. Od 2004. do 2007. godine je rastao u prosjeku 5% godišnje.

Globalna financijska kriza je 2008. i 2009. godine prouzročila brzu recesiju, ali je zahvaljujući kvalitetnim temeljima (vješta fiskalna politika i niz reformi liberalizacije) i otpornom bankarskom sektoru, gospodarstvo pokazalo znakove ranog oporavka. U 2008. godini je BDP porastao 4%, u 2009. 0,5%, a očekuje se daljnji rast u 2010. godini. Globalno gospodarsko usporavanje je utjecalo na izraelsko gospodarstvo prvenstveno kroz smanjenu potražnju za izvoznim proizvodima u najvećim izraelskim trgovinskim partnerima - SAD i EU. Izvoz čini 45% izraelskog BDP-a. Izraelska vlada je odgovorila na recesiju uvođenjem skromnog paketa fiskalnih stimulacija i agresivnom monetarnom politikom - uključujući rezanje kamatnih stopa na rekordne razine, kupovinu vladinih obveznica i intervencije na deviznim tržištima. Središnja banka Izraela je u ljeto 2009. godine počela povećavati kamatne stope nakon što je inflacija prošla ciljanu granicu, a gospodarstvo počelo pokazivati znakove oporavka.

Robna razmjena Hrvatske i Izraela

U 2009. godini hrvatski izvoz roba u Izrael iznosio je 11,4 milijuna USD, a uvoz iz Izraela 36,8 milijuna USD. Usprkos trgovinskom deficitu, uočljivo je udvostručenje izvoza u odnosu na 2007. godinu, te smanjenje uvoza od 14% u odnosu na istu godinu.

Hrvatska je u 2009. godini u Izrael izvozila najviše električne transformatore i statičke pretvarače (57%). Daleko iza toga je obrađeno drvo (8,5%). U hrvatskom uvozu iz Izraela su prošle godine najveći udio imali heterociklički spojevi s dušikovih heteroatomom (16%), te strojevi, uređaji i laboratorijska oprema (10%).

POJAS GAZE I ZAPADNA OBALA (PRIVREMENA PALESTINSKA SAMOUPRAVA)

Palestinska zastava nije službena jer Palestina nije priznata kao država od strane Ujedinjenih naroda.

Područje Pojasa Gaze i Zapadne obale je 1969. godine okupirao Izrael.

Deklaracija o principima iz 1993. omogućila je tranzicijski period palestinske samouprave na Zapadnoj obali i Pojasu Gaze. Kroz niz sporazuma potpisanih u drugoj polovici 90-tih

CRTICE O PRISTUPANJU

godina, Izrael je palestinskim vlastima prenio sigurnosnu i civilnu odgovornost za mnoga tamošnja područja naseljena palestinskim stanovništvom. Istovremeno je prisutna inicijativa naseljavanja izraelskog stanovništva na sporna područja. Pregovori za određivanje trajnog statusa ovog područja zastali su izbijanjem sukoba u rujnu 2000. godine. Nakon smrti palestinskog lidera Yasera Arafata krajem 2004. godine, u siječnju 2005. je za predsjednika izabran Mahmud Abbas. Mjesec dana kasnije Izrael i Palestinska samouprava su se usuglasili oko Obaveza iz Sharm el-Sheikha u cilju pokretanja mirovnog procesa. U rujnu 2005. godine Izrael je povukao doseljenike i vojsku iz Pojasa Gaze i Zapadne obale, ali je nastavio kontrolirati pomorski, zračni i većinu kopnenog pristupa Pojasu Gaze.

U siječnju 2006. godine, Islamski pokret otpora (Hamas) dobio je kontrolu nad Palestinskim zakonodavnim vijećem, a u ožujku 2006. godine nad vladom Palestinske samouprave. Predsjednik Abbas (stranka Fatah) nije se uspio dogovoriti s Hamas-omopolitičkom uređenju prihvatljivom međunarodnoj zajednici. Štoviše, došlo je do nasilja između pobornika ovih dvaju tabora, što je 2006. i 2007. godine rezultiralo brojnim žrtvama i ozlijeđenima u Pojasu Gaze. Otad se stavovi dviju vodećih palestinskih strana nisu usuglasili, a sukobi između Izraela i Hamas-a su rezultirali s više od 1000 poginulih Palestinaca i desecima tisuća beskućnika. Hamas kontrolira Pojas Gaze, a Palestinska samouprava - predsjednik Abbas i stranka Fatah - Zapadnom obalom. Palestinska samouprava nastavlja uvoditi niz sigurnosnih gospodarskih reformi za poboljšanje uvjeta na Zapadnoj obali. Međutim, Predsjednik Abbas neće nastaviti pregovore s premijerom Natanyahuom dok Izrael ne zaustavi naseljavanje na području Zapadne obale i Jeruzalema.

Gospodarstvo

Pojas Gaze je manji od dijela teritorija pod upravom Palestinaca. Visoka gustoća naseljenosti, ograničen pristup kopnu i moru, stalna izoliranost, kao i stroge unutarnje i vanjske sigurnosne kontrole potpuno su srozale gospodarske uvjete u Pojasu Gaze. Izraelska zatvaranja granica prouzročila su raspad većine privatnog sektora, iznimno visoku nezaposlenost i siromaštvo kao i nestašicu većine roba, što pogoduje razvoju crnog tržišta.

Zapadna obala je veći dio palestinskog teritorija, a u 2009. godini je zabilježila naznake gospodarskog oporavka zahvaljujući priljevu donatorske pomoći, uspostavi gospodarskih reformi od strane palestinskih vlasti, povećanoj sigurnosti te smanjenim restrikcija kretanja i pristupa od strane izraelske vlade. Palestinska samouprava na čelu s predsjednikom Mahmoudom Abbasom i premijerom Salamom Fayyadom implementirala je uspješno institucionalne reforme i gospodarski razvoj koji je rezultirao povećanim gospodarskim učinkom. U podlozi reforme je bila izravna donatorska pomoć koja se od 2007. godine popela do iznosa većeg od 3 milijarde USD.

Životni standard je još uvijek niži od stanja u 2000. godini, kad su obnovljeni sukobi s Izraelom. Desetljeće nazadovanja je, baš kao i u Gazi, prvenstveno rezultat izraelske politike zatvaranja i ograničenog kretanja i pristupa, s obrazloženjem sigurnosnih razloga. Takvo je stanje onemogućilo protok radne snage, preradu te domaću i međunarodnu trgovinu, pa Palestinska samouprava do daljnjega ovici o donacijama. Najveća prepreka rastu je nemogućnost pristupa zemlji i resursima na područjima koja kontrolira Izrael, restrikcije uvoza i izvoza, te visoka cijena kapitala.

- Hrvatska je 27. srpnja zatvorila još dva poglavlja u pregovorima s Europskom unijom - poglavlja Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika i Financijski nadzor. S ta dva poglavlja Hrvatska sada ima zatvorena 22 od 33 poglavlja o kojima se pregovora.
- Glavni hrvatski pregovarač Vladimir Drobniak je najavio da će se Hrvatska sada usredotočiti na ispunjavanje mjerila za dva najteža poglavlja Pravosuđe i temeljna prava i Tržišno natjecanje, jer je u preostalim poglavljima već učinjen veliki posao i u većini njih je pri kraju. Očekuje se da bi 4 poglavlja Prometna politika, Sloboda kretanja kapitala, Okoliš i Ribarstvo trebala biti zatvorena na sljedećoj pristupnoj konferenciji, a postoje izgledi da se tada zatvore pregovori i u poglavljima Pravda, sloboda i sigurnost i Vanjska, sigurnosna i obrambena politika. Belgijsko predsjedništvo je potvrdilo da će se sljedeća međuvladina konferencija o pristupanju s Hrvatskom održati početkom studenoga. Ako bi sve išlo po planu, u prosincu bi se zatvorila poglavlja Poljoprivreda i ruralni razvitak, Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata te Financijske i proračunske odredbe, a Pravosuđe i temeljna prava i Tržišno natjecanje bi ostala za početak sljedeće godine. To bi omogućilo tehnički završetak hrvatskih pregovora do samita EU-a u ožujku sljedeće godine i potpisivanje ugovora o pristupanju do kraja mađarskog predsjedanja u prvoj polovici 2011. godine.

FOTO: ©EUROPEAN COMMUNITIES, 2010, VLADIMIR DROBNJAK I MARIA DAMANAKI

- Europski povjerenik za proširenje Štefan Fuele rekao je 1. srpnja da će proširenje Europske unije ostati jedan od prioriteta belgijskog predsjedanja Europskom unijom. Nije se složio s ocjenom da proširenje nije visoko na dnevnom redu belgijskog predsjedništva EU-a. Belgijski dužnosnici su najavili kako će nastojati osigurati nesmetan nastavak pristupnih pregovora s Hrvatskom, koji se primiču kraju, ali se ne žele obvezati da će oni biti dovršeni do kraja ove godine.

IMPRESSUM

Izdavač: Erste&Steiermärkische Bank d.d.
Hrvatska, 51000 Rijeka, Jadranski trg 3a – EU desk
Predsjednik Uprave: Petar Radaković
Dizajn: Marketing ESB
Uređuje: Goranka Crnković
Priprema: Zoran Birimiša
Naslovnica: sxc.hu, Marketing ESB